

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/B/2022/36122176490070788

Neúmyselné a úmyselné chyby v účtovníctve

Bakalárska práca

2022

Paulína Surovcová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Neúmyselné a úmyselné chyby v účtovníctve
Bakalárska práca

Študijný program: Účtovníctvo

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva

Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Mgr. Zuzana Juhászová, PhD.

Bratislava 2022

Paulína Surovcová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne, a že som uviedla všetku použitú literatúru.

V Bratislave dňa

.....

Paulína Surovcová

Pod'akovanie

Ďakujem mojej školiteľke doc. Ing. Mgr. Zuzane Juhászovej, PhD. za ochotu, užitočné rady a pripomienky, ktorými mi bola nápomocná pri písaní bakalárskej práce.

Abstrakt

SUROVCOVÁ, Paulína: Neúmyselné a úmyselné chyby v účtovníctve – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – doc. Ing. Mgr. Zuzana Juhászová, PhD. – Bratislava: FHI EUBA, 2022, 43 s.

Záverečná práca je vypracovaná na tému neúmyselné a úmyselné chyby v účtovníctve. Cieľom záverečnej práce bolo analyzovať chyby v účtovníctve v konkrétnej účtovnej jednotke, a zároveň zistiť výskyt chýb u účtovníkov v praxi. Jednotlivé časti záverečnej práce boli rozdelené do troch kapitol. V prvej kapitole sme sa zamerali na druhy chýb v podvojnóm účtovníctve, popísali sme si neúmyselné a úmyselné chyby, a vymenovali sme najčastejšie oblasti chýb v jednoduchom účtovníctve. V tretej kapitole sme sa pokúsili analyzovať chyby v konkrétnej účtovnej jednotke a výskyt chýb u účtovníkov v praxi. Pozreli sme sa na reálne prípady z oblasti účtovníctva na území Slovenskej a Českej republiky.

Kľúčové slová: chyba, omyl, riziko

Abstract

SUROVCOVÁ, Paulína: Unintentional and Intentional Errors in Accounting - University of Economics in Bratislava. Faculty of Economic Informatics; Department of Accounting and Auditing. - doc. Ing. Mgr. Zuzana Juhaszova, PhD. - Bratislava: FHI EUBA, 2022, 43 s.

The final work is elaborated on the topic of unintentional and intentional errors in accounting. The aim of the final work was to analyze the errors in accounting in a particular accounting unit, and at the same time to determine the occurrence of errors of accountants in practice. The individual parts of the final work were divided into three chapters. In the first chapter, we focused on the types of errors in double-entry bookkeeping, described unintentional and intentional errors, and listed the most common areas of errors in simple accounting. In the third chapter, we tried to analyze the errors in a particular entity and the occurrence of errors of accountants in practice. We looked at real cases in the field of accounting in Slovakia and the Czech Republic.

Key words: error, mistake, risk

OBSAH

ÚVOD	8
1. SÚČASNÝ STAV POZNANIA	10
1.1 NESPRÁVNOSTI, OMYLY, RIZIKÁ	11
1.2 DRUHY CHÝB V PODVOJNOM ÚČTOVNÍCTVE	13
1.2.1 <i>Riešenie a oprava vzniknutých chýb v podvojnóm účtovníctve</i>	17
1.2.2 <i>Chyby v účtovnej závierke v podvojnóm účtovníctve</i>	21
1.3 NEÚMYSELNÉ A ÚMYSELNÉ CHYBY.....	22
1.4 CHYBY V JEDNODUCHOM ÚČTOVNÍCTVE	24
2. CIEĽ PRÁCE	26
3. VÝSLEDKY PRÁCE	28
3.1 ANALÝZA CHÝB V KONKRÉTNEJ ÚČTOVNEJ JEDNOTKE	28
3.2 VÝSKYT CHÝB U ÚČTOVNÍKOV V PRAXI.....	33
3.3 REÁLNE PRÍPADY Z OBLASTI ÚČTOVNÍCTVA.....	36
ZÁVER	40
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	42

Úvod

Témou bakalárskej práce sú neúmyselné a úmyselné chyby v účtovníctve. Táto téma je zaujímavá z toho hľadiska, že počas profesie každého účtovníka sa minimálne raz vyskytla neúmyselná chyba v účtovníctve. Nás zaujíma, prečo tieto chyby vznikajú, a ktoré sa najčastejšie vyskytujú. Zároveň sa pokúsime zistiť niečo viac o úmyselných chybách, a v rámci zachovania anonymity účtovníka, zistiť aspoň jednu, ktorú spravil/vykonal úmyselne. Predpokladáme, že táto téma bude zo strany účtovníkov veľmi citlivá, keďže nie každý účtovník by takúto chybu priznal.

V záverečnej práci uvedieme nielen to, aké vlastnosti by mal mať účtovník, ale aj to, v akom ideálnom prostredí by sa mal nachádzať, aby ku chybám dochádzalo minimálne alebo v ideálnom prípade vôbec. Popíšeme si najčastejšie chyby, ktoré sa v účtovníctve môžu nachádzať, a zároveň uvedieme aj spôsob opravy týchto chýb. Povieme si, ako sa opravujú účtovné zápisy, kde si spomenieme aj opravu účtovných zápisov pri ručne vedenom účtovníctve. Upozorníme aj na chyby, ktoré môžu nastať v účtovnej závierke, a ako ich opraviť, či už pri schválenej alebo neschválenej účtovnej závierke. Takisto si uvedieme aj najčastejšie oblasti chýb, ktoré sa vyskytujú počas vedenia jednoduchého účtovníctva.

Naším hlavným cieľom bude analýza chýb, ktoré sa vyskytli v konkrétnej účtovnej jednotke. Pre zachovanie anonymity tejto spoločnosti a pre lepšie spracovanie, si túto účtovnú jednotku pomenujeme. Chyby, ktoré sa vyskytli v tejto účtovnej jednotke si popíšeme, a následne ukážeme na obrázkoch. V praktickej časti sa zameriame na frekvenciu výskytu chýb u účtovníkov v praxi. Zameriame sa na to, či a ako často sa u účtovníkov v praxi vyskytli chyby, ktoré popisujeme v bakalárskej práci. Tieto informácie sa pokúsime zistiť hlavne z rozhovoru s účtovníkmi konkrétnej firmy, a aj z rozhovoru s účtovníčkou, ktorá má živnostenské oprávnenie. Taktiež sa zameriame na to, čo je predmetom záujmu audítorov pri výkone auditu, poprípade aké mali najčastejšie výhrady pri účtovnej závierke.

Ďalej sa pozrieme na reálne prípady v oblasti účtovníctva, medzi ktoré patrí porušenie zákona, čo je vedené ako trestný čin. Budeme rozoberať a popisovať ich rozhodnutie súdom a následne odôvodnenie. Ako prvé si rozoberieme extrémny prípad, ktorým je nevedenie účtovníctva. Pozrieme sa na to, aký dôvod mala účtovná jednotka na nesplnenie povinnosti firmy viesť, poprípade zabezpečiť vedenie účtovníctva aby bolo správne, úplné, preukázateľné, zrozumiteľné a spôsobom zaručujúcim trvalosť účtovných

záznamov. Druhým našim prípadom bude skrátenie daní, kde si rozoberieme fiktívne vystavovanie faktúr, a taktiež si povieme odôvodnenie súdu, ktorý zastavil obvinenie voči trestne stíhaným osobám za krátenie daní a poisťného. Posledným prípadom bude zatajenie účtovníctva, ktorým sa bude zapodievať Okresný súd v Ostrave. Tento prípad, sa zaoberá neodovzdaním účtovníctva, čím obvinený svojím konaním nesprístupnil účtovné doklady, a to vo vzťahu k novému tajomníkovi aj k finančnému úradu. Týmto, jednoznačne finančnému úradu znemožnil prístup k požadovaným dokumentom, ktoré ani nemohol predložiť nový tajomník.

1. Súčasný stav poznania

Chybu, ako pojem, môžeme definovať viacerými slovnými spojeniami, ako napríklad porušenie pravidla, chybný alebo nesprávny čin, odklon od správnosti alebo od normy. Chybu v účtovníctve chápeme ako chybné zaúčtovanie, nepoužitie relevantných informácií, nesprávne použitie týchto informácií alebo ich správne použitie v nesprávny čas. K chybe môže dôjsť aj pri zmene účtovníka, pri nedostatku podkladov, pokiaľ účtovníkovi chýba interná smernica alebo zle pochopené účtovné metódy. S chybou sa spája pojem omyl, ktorý môžeme opísať ako neúmyselné urobenie niečoho nesprávneho, nesprávny názor, úsudok, mýlka, pomýlenie sa. S urobením chyby alebo s neúmyselným omylom nám vzniká riziko. Riziko v účtovníctve môžeme charakterizovať ako hrozbu, ktorá vzniká pri vykonávaní všetkých činností spojených s prácou účtovníka.

Aby sa účtovnícka profesia mohla vykonávať bezchybne a kvalitne tak ako sa má, musí mať účtovník odborné znalosti, tiež aj osobnostné vlastnosti (ako napríklad trpezlivosť, spoľahlivosť), ale aj schopnosti a znalosti. Pri účtovníckej profesii patrí medzi osobnostné predpoklady napríklad: schopnosť pracovať s číslami, precíznosť, sústredenosť, kompletizácia detailov, dokončovať a doťahovať veci do konca, opatrnosť a hlavne vedieť pracovať pod tlakom, ako napríklad zostavovanie účtovnej uzávierky alebo účtovnej závierky, taktiež podanie daňového priznania. Ak by účtovníci nemali dané osobnostné predpoklady, tak by to mohlo viesť k vysokej chybovosti, ktorú je možno popísať nasledovne (Dvořáková, 2021):

- nízka sústredenosť, ktorá by viedla k preklepom a chybám,
- zaúčtovanie zlých súm alebo iných údajov,
- nepreúčtovanie všetkých súvislostí,
- preklep v účtovaní účtovných prípadov,
- pokiaľ nie sme odolní voči stresu a nevieme pracovať pod tlakom, tak to môže viesť k veľkej chybovosti, nízkej efektívnosti a rýchlemu vyčerpaniu človeka.

V tejto kapitole si vymenujeme a popíšeme riziká, ktoré môžu pri účtovníckej profesii vzniknúť. Uvedieme najčastejšie účtovnícke zlyhania, druhy chýb v podvojnóm účtovníctve a oblasti v účtovníctve, kde sa tieto chyby najčastejšie vyskytujú. Zároveň

uvedieme, ako treba postupovať pri odstránení uvedených chýb. Na záver uvedieme úmyselné a neúmyselné chyby v účtovníctve.

1.1 Nesprávnosti, omyly, riziká

Mýliť sa je ľudské. Pokiaľ nikto nič nerobí, tak logický nemôže spraviť ani chybu. Dôležité je aby sme dlho nerozmýšľali nad tým prečo došlo k chybe, ale musíme sa sústrediť na to, ako vzniknutú chybu rýchlo vyriešiť a opraviť. Ako raz povedal americký priemyselník Henry Ford: „Nehľadaj chyby, hľadaj nápravy.“

Chyba je spôsobená odklonením od nesprávnosti, alebo porušenie určitých pravidiel, nespĺnenie predpísaných noriem. Chyby je dôležité rozdeliť z hľadiska rizika na také, ktoré sa dajú opraviť, inak nazývane zvrätne (napr. puknuté sklo na okne), a na také, ktoré sa nedajú opraviť, a to sú nezvrätne (napr. úraz, ktorý skončí smrťou). Za chybu môžeme pokladať napríklad zabudnutie zaúčtovania účtovného prípadu, alebo nesprávne zaúčtovanie účtovného prípadu, taktiež berieme za chybu napríklad nesprávne informácie, medzi ktoré môžeme zaradiť nesprávne vypočítanú sumu na faktúre. Kontrolóri delia chyby podľa kontroly na chybu z úmyslu (je to úmyselne spravená chyba, kde ide hlavne o to, ako obísť zákon) a chyba z neznalosti zákona (je to chyba, ktorá je spravená na základe nízkej informovanosti, a nie je spravená úmyselne). Chyba, ktorá je spravená úmyselne, je vždy potrestaná vysokou sankciou. Sú to rôzne pokuty alebo penále. Chyba spravená z neznalosti zákona je buď potrestaná nízkou sankciou alebo je bez sankcie (Burák, E., 2020).

Omyl je neúmyselná chyba, dostatočná neinformovanosť alebo inak povedané neznalosť v danej oblasti. Môže to byť buď mylný úsudok, alebo pochybenie, nesprávny názor na vec alebo nedorozumenie.

Poznáme viac druhov rizík a to účtovnícke, účtové a daňové (Burák, 2020). *Účtovnícke riziko* je spôsobené pochybením človeka (účtovníka). Toto riziko, je svojim spôsobom hrozba účtovníka vo svojom obore. Uvedieme a bližšie popíšeme niekoľko rizík účtovníka, ktoré vyplývajú z jeho štýlu práce, charakteru, osobných vlastností, psychologického profilu i osobnostných špecifik, ktoré je možno popísať nasledovne (Burák, 2020).

Medzi najdôležitejšie účtovnícke riziká patrí:

- Neúplnosť – pokiaľ účtovník nemá prehľad o všetkom, a ovláda napríklad účtovanie pokladnice a bankového účtu v tuzemskej mene, ale doteraz nemal skúsenosť s cudzou menou, prepočtom cudzej meny, tak je veľká pravdepodobnosť, že to môže viesť k riziku chybovosti.
- Neschopnosť pracovať s informačnými technológiami – v dnešnej dobe účtovníci pracujú v účtovných programoch, a negramotnosť vyplývajúca z používania PC by bola veľkým rizikom pre účtovníka.
- Nízka informovanosť – tá by mohla spôsobiť napr. oneskorené podanie daňového priznania, pokiaľ účtovník nie je informovaný o termíne jeho odovzdania.
- Neochota sa učiť novým veciam – každý účtovník by sa mal v účtovníctve stále dozvedávať, pretože sa stále menia zákony, a so zákonmi prichádzajú aj nové nariadenia, atď.
- Podceňovanie kontroly – účtovník by si mal vždy všetko po sebe skontrolovať, aj v tom prípade, keď pracuje v účtovnom systéme. Aj účtovné programy sa môžu pomýliť, a stáva sa to pomerne často.
- Neschopnosť argumentovať – patrí medzi dôležité schopnosti účtovníka v prípade súdnych sporov, daňovej kontroly alebo auditu. Účtovník by si mal vedieť vyargumentovať a obhájiť svoju prácu.

Účtovné riziko je spôsobené zlyhaním a pochybením v účtovných postupoch, zaužívaných taktík, a chybami v účtovnej technike.

Daňové riziko patrí medzi najväčšie hrozby firmy, pretože tam spadá daňová kontrola, kde môže vzniknúť riziko daňového omylu. Daňový omyl môže viesť k daňovému úniku, čo ma za následok trestný čin. Sú rôzne druhy daňových rizík medzi ktoré patrí napríklad:

- Nefunkčná technika – pri zlyhaní techniky alebo programu vzniká riziko pre zlý výpočet dane z príjmov, alebo zlyhanie elektronickej schránky.
- Daňovo-účtovné chyby – patria tam rôzne omyly účtovníkov, ako napr. chyby vo vypočítaní a následnom zaúčtovaní odpisu majetku.

- Daňový únik a daňový podvod – daňové úniky a podvody vedú k trestným činom, čo ohrozuje podnikanie firmy.
- Nedodržiavanie termínov – pri nesplnení daňových povinností hrozia vysoké pokuty, ktoré spôsobujú firme náklad.
- Vyhybanie sa daňovej korešpondencii – vyhybanie sa daňovej korešpondencii môže spôsobiť oneskorenie alebo nedodržanie termínu. Taktiež, to môže byť vnímané ako nerešpektovanie správcu dane (daňového úradu).

Keďže riziko predstavuje pre podnik hrozbu, treba čo najviac eliminovať riziká, aby ich výskyt bol čo najmenej pravdepodobný.

1.2 Druhy chýb v podvojnóm účtovníctve

V účtovníctve nám môžu vzniknúť účtovnícke chyby a účtovné chyby. Medzi *účtovnícke chyby* patria nedostatky zo strany účtovníka, ako napr. nedostatočné vzdelanie na vykonávanie účtovníckej profesie, zle vyhodnotený stav (situácia) v účtovníctve, alebo nesprávna komunikácia. *Účtovné chyby* sú chyby v účtovnom postupe, v účtovnom programe, v účtovaní v podvojnóm alebo v jednoduchom účtovníctve, vo vykazovaní miezd (mzdové účtovníctvo), atď. Pokiaľ sa v účtovníctve nachádza účtovný záznam, ktorý nie je čitateľný, tak je tento účtovný záznam braný ako neexistujúci. A teda za účtovnú chybu sa považuje všetko, čo nie je v súlade s účtovnými zásadami a účtovnými metódami. Účtovnícke chyby, omyly a nesprávnosti môžu byť úmyselné alebo neúmyselné. Najdôležitejšie je to, aby sme sa sústredili na to, čo vieme ovplyvniť a máme pod kontrolou, a nie na to, čo ovplyvniť nevieme a pod kontrolou nemáme. V nasledujúcom prehľade uvádzame najčastejšie účtovnícke zlyhania:

- Zanedbanie poistenia účtovníka za spôsobené škody – účtovníci si nemusia, ale môžu platiť poistenie za škodu z profesionálnej zodpovednosti, čo znamená, že ak účtovník spraví chybu a kontrola ju objaví, účtovník síce dostane pokutu, ale v rámci poistnej udalosti poisťovňa finančnú škodu uhradí vo forme poistného plnenia.
- Zanedbávanie svojho stáleho vzdelávania – zákony a účtovné postupy sa menia, a preto by mal každý účtovník pravidelne absolvovať školenia. Práve nevedomosť nových zákonov a účtovných postupov, môže viesť k opakovanej chybovosti a ďalším zlyháním. Nestačí sa len školiť, ale aj sledovať odbornú literatúru ako napr. knihy,

odborné časopisy, učebnice,... atď. Úspešnosť absolvovania priebežného vzdelávania potvrdzujú aj rôzne získané certifikáty, diplomy, a narastajúca prax v obore.

- Odmietanie inovácií – mnoho starších účtovníkov odmieta inovatívne programy, alebo rôzne novinky na zlepšenie. Buď je to spôsobené tým, že sa odmietajú učiť niečo nové, alebo tým, že inováciám nedôverujú. Mnohé inovácie ale dokážu účtovníkom ušetriť čas. Účtovná inovácia, je vo väčšine prípadov pre účtovníka vždy príležitosťou na uľahčenie a zjednodušenie práce.
- Nezáujem o daňovníctvo – veľa účtovníkov nemá záujem sa naučiť zdaňovanie popri účtovníctve. To spôsobuje, že klient musí hľadať a platiť aj daňového poradcu.

Druhy chýb v podvojnóm účtovníctve:

- a) Neriešenie problémov – pokiaľ sa v účtovníctve objaví chyba, hneď ako ju účtovník identifikuje, mal by ju následne odstrániť. Ak tak nespraví, mohla by sa táto chyba preniesť do ďalšieho účtovného obdobia. Chyby takéhoto druhu najčastejšie vznikajú pri výmene účtovníkov.
- b) Nezaúčtovanie účtovných prípadov – aby bolo účtovníctvo kompletné, musia v ňom byť zaúčtované všetky účtovné prípady, ktoré súvisia s daným účtovným obdobím. Môže sa stať, že sa k účtovníkovi nedostanú doklady vôbec, alebo sa dostanú neskôr, čo môže spôsobiť, že nebudú zaúčtované. Nemôžeme zabúdať na akruálny princíp – všetky účtovné prípady musia byť zaznamenané v účtovníctve v období, v ktorom vznikli. Najčastejšie chyby môžu vzniknúť pri prechode z jedného účtovného obdobia do druhého. Keď sa účtovník venuje a prednostne účtuje do obdobia 01, aby toto obdobie mohol uzatvoriť, môže sa stať, že v dokladoch ktoré odkladá k obdobiu 02, sa objavia aj doklady, ktoré patria do obdobia 01. Čo znamená, že musí vynaložiť maximálnu sústredenosť pri účtovaní v období 01, aby toto obdobie mohol bezchybne uzatvoriť.
- c) Duplicitné zápisy – k duplicitě zápisov môže prísť v takom prípade, ak sa účtovník nesústredí, alebo keď robí chyby v zapisovaní účtovných prípadov. Ale najväčšia pravdepodobnosť na duplicitu zápisu môže vzniknúť, ak je viacej účtovníkov vo firme, to znamená, že dôjde k nízkej, resp. k žiadnej komunikácii a vznikne duplicitný zápis.
- d) Zápis spôsobený nesprávnym údajom v doklade – nesprávny údaj v doklade môže spôsobiť chybné zapísané účtovný prípad s nesprávnou sumou alebo textom, či zle

označeným dokladom. Pri chybné zapísanej sume, to môže byť napríklad chyba v desatinnom čísle, alebo nesprávne prepočítaná suma na faktúre v príslušnej mene.

- e) Nesprávny údaj – najčastejšie môže vzniknúť pri prechode zo starého účtovného obdobia na nové účtovné obdobie.
- f) Chybné účtovanie – chyby v účtovaní môžu mať dopad nielen na súvahu, ale aj na výkaz ziskov a strát, kde táto chyba môže ovplyvniť výsledok hospodárenia. Chybné účtovanie môže vzniknúť aj pri zmene metódy účtovnej jednotky. Ide tu o zmenu metodiky, zmenu predpisov, atď. Zmena metodiky môže nastať napríklad pri zmene spôsobu odpisovania majetku. K chybnému účtovaniu môže prísť aj pri účtovnom odhade sumy, kde musí účtovník odhadnúť sumu v účtovnom prípade, pri ktorom suma nie je známa (napr. pri tvorbe rezervy). Pokiaľ je účtovník informovaný o účtovnom prípade, kde treba sumu odhadnúť a tento účtovný prípad nezaúčtuje, ide o veľkú chybu. Účtovník musí zaúčtovať všetky účtovné prípady, ktoré vecne a časovo súvisia s daným účtovným obdobím.
- g) Účtovné a daňové chyby – ak spraví účtovník účtovnú alebo daňovú chybu, tak sa to odrazí nielen v účtovníctve, ale aj v základe dane. Ak spraví účtovník chybu len v účtovaní, tak to má dopad len v účtovníctve. Pokiaľ vznikne chyba vo vykazovaní, tak má táto chyba dopad na účtovnú závierku. A pokiaľ vznikne daňová chyba, tak má dopad na základ dane.
- h) Nesprávne účtovné výkazy – účtovné výkazy môžeme preskúmať buď cez internet, alebo v zákone o účtovníctve, a preto by mali byť zostavené správne. Ak by sme sa rozhodli spolupracovať s nejakou účtovnou jednotkou, najprv by sme si pozreli výkazy (účtovnú závierku, výkaz ziskov a strát, súvahu) a podľa toho by sme sa pravdepodobne rozhodli, či máme naďalej záujem s danou účtovnou jednotkou spolupracovať. Pokiaľ budeme mať výkazy správne, tak nám to môže dopomôcť k získaniu napr. finančného lízingu, alebo taktiež ako sme už vyššie spomínali, pri uzatváraní obchodnej spolupráce.

Uvedieme a popíšeme si najčastejšie oblasti chýb v podvojnom účtovníctve (Dvořáková, 2021):

1. Problém s cudzou menou – najčastejšie môžu vzniknúť chyby pri prepočte zahraničnej meny na menu euro. Takýto prepočet cudzej meny môže nastať pri

záväzkoch, pohľadávkach, peňažných prostriedkov v cudzej mene. Zákon o účtovníctve nám stanovuje kurzy, ktorými môžeme vykonávať prepočet cudzej meny na menu euro. Prípustnými kurzami sú: referenčný výmenný kurz určený a vyhlásený Európskou centrálnou bankou, referenčný výmenný kurz určený a vyhlásený Národnou bankou Slovenska, kurzy uvádzané v kurzovom lístku komerčnej banky alebo zmenárne. Je dôležité vedieť, aký kurz v akom okamihu treba použiť, inak hrozí vysoká chybovosť v účtovníctve.

2. Účtovné odpisy – chybou pri účtovných odpisoch môže byť nesprávne vypočítaný odpis majetku, alebo nesprávne zaokrúhlené odpisy. Pri vyradovaní majetku nemôžeme zabudnúť odpísať zostatkovú hodnotu majetku, ktorá nebola ešte odpísaná.
3. Technické zhodnotenie a opravy – pri technickom zhodnotení a opravách prichádza k častým chybám, buď k zámene alebo k nesprávnemu pochopeniu pojmov. Mnoho podnikateľov ale aj účtovníkov si tieto pojmy zamieňa. Technickým zhodnotením sa chápe zásah do majetku, ktorý zmení jeho technické parametre, zmení rozšírenie vybavenosti, zmení jeho účel, alebo tam vznikne nejaká nadstavba, prístavba alebo stavebné úpravy. Údržba spomaľuje fyzické opotrebenie majetku, a opravou sa odstraňujú známky poškodenia a opotrebenia tým, že sa majetok opraví do pôvodného alebo prevádzkyschopného stavu. Ako som spomínala vyššie, môže v mnohých prípadoch prísť k zámene pojmom, čo znamená, že opravy a údržba sa účtujú hneď do nákladov na rozdiel od technického zhodnotenia, ktoré sa účtuje ako súčasť majetku, a až v blízkej budúcnosti sa v podobe odpisov dostane do nákladov. Zámena týchto pojmov by mala dopad na výsledok hospodárenia a potom aj na vlastné imanie.
4. Opravné položky – tvorbou opravných položiek sa uplatňuje zásada opatrnosti. Pri opravných položkách dochádza k dočasnému zníženiu aktív. Pokiaľ príde k zníženiu aktív v dôsledku zmeny ceny na trhu, alebo v dôsledku stáleho využívania a rýchleho opotrebenia, zaúčtujeme opravnú položku k majetku. Ak odúčtujeme aktíva z akéhokoľvek dôvodu, tak musíme najprv zrušiť opravnú položku ak bola vytvorená, a až potom odúčtovať aktívum. Pri zvýšení hodnoty majetku sa opravná položka neúčtuje, len pri jeho znížení.
5. Časové rozlíšenie – náklady a výnosy musia byť účtované do obdobia s ktorým časovo a vecne súvisia (akruálny princíp). Ak by účtovník nepoužil pri účtovaní

časové rozlíšenie, tak by to malo za následok dve chybné situácie a to buď: vznikli by náklady alebo výnosy, ktoré by boli v období, do ktorého vecne a časovo nepatria alebo by náklady a výnosy chýbali v období, do ktorého vecne a časovo patria.

Predísť chybám môžeme zvýšenou pozornosťou alebo poistením profesijnej zodpovednosti účtovníkov. Poistenie profesijnej zodpovednosti kryje škodu spôsobenú výkonom profesie účtovníka, škodu spôsobenú pri poskytovaní účtovného poradenstva, vedenia účtovníctva, chybné zaúčtovanie pokút a penálov, oneskorené doručenie dokladov na daňový úrad. Taktiež sa dajú pripoistiť straty prevzatých dokumentov

1.2.1 Riešenie a oprava vzniknutých chýb v podvojnóm účtovníctve

Pokiaľ účtovná jednotka nezaúčtuje účtovné prípady do účtovného obdobia s ktorým časovo a vecne súvisia, alebo účtovný prípad zaúčtuje nesprávne, v tom prípade nebude ani účtovníctvo, ani účtovná závierka tejto účtovnej jednotky v poriadku. Účtovná jednotka musí účtovať o oprave, pokiaľ chce opraviť tieto chyby a to nasledovne:

- ak sa chyba stala v bežnom účtovnom období, tak sa chyba odstráni v bežnom účtovnom období,
- ak sa chyba stala v minulom účtovnom období, tak sa oprava o tejto chybe účtuje v bežnom účtovnom období, t.j. v období, v ktorom sa chyba zistila,
- ak by sa podarilo chybu zachytiť a objaviť pred schválením účtovnej závierky, účtovník môže otvoriť účtovné knihy, opraviť a zaúčtovať opravu chyby, a následne zostaviť novú a správnu účtovnú závierku

K oprave chýb sa pristupuje podľa času, kedy bola chyba zachytená.

Keď účtovník vykonáva v účtovníctve opravu, tak oprava musí obsahovať meno osoby, ktorá opravu vykonala a zodpovedá za ňu, dátum v ktorom bola oprava vykonaná, a obsah záznamu pred a po oprave, aby bolo vidno k akej oprave došlo. „Oprava nesmie viesť k neúplnosti, nepreukázateľnosti, nesprávnosti, nezrozumiteľnosti alebo neprehľadnosti účtovníctva“. (Šlosárová a kol., 2016)

Účtovné zápisy môžeme opraviť:

- prečiarknutím – prečiarknutie môžeme použiť napríklad pri účtovných dokladoch, kde nesprávnu peňažnú sumu prečiarkneme rovnou vodorovnou čiarou tak, aby pôvodná chybná suma bola čitateľná. Pozrieme sa, či je nová suma zaúčtovaná na správnom účte a zároveň na správnej strane účtu. Zápis napíšeme nad prečiarknutú starú sumu, ale musíme ku nemu napísať dátum opravy, kedy bola vykonaná a podpis zamestnanca, ktorý opravu vykonal. Dátum opravy a podpis zamestnanca nazývame „poznámka“, ktorá sa pripája cez hviezdičku. Opravu prečiarknutím môžeme vykonať len pri účtovníctve vedenom ručne, samozrejme pri účtovníctve vedenom elektronicky by to nebolo možné.
- doplnkový zápis – doplnkový zápis môžeme použiť len vtedy, ak sme na správne účty a správne strany účtov zaúčtovali nižšiu peňažnú sumu, ako mala byť podľa účtovného dokladu zaúčtovaná (Šlosár, R. – Šlosárová, A. 2016). Doplnkový zápis sa robí na základe interného účtovného dokladu. Interný účtovný doklad, na základe ktorého robíme opravu je možné nazvať Oprava účtovného zápisu č. ... a doučtujeme prostredníctvom neho sumu, ktorá nám chýba.
- čiastočné storno – čiastočné storno vzniká podobne ako doplnkový zápis, až na to, že čiastočné storno používame v prípade, ak sme na správne účty a na správne strany účtov zaúčtovali vyššiu sumu. Rovnako, ako v predchádzajúcom prípade vyhotovíme interný účtovný doklad, na ktorý zaúčtujeme rozdiel medzi zaúčtovanou a skutočnou sumou. Účtovanie zníženia stavu na účte sa označuje storno, lebo budeme stornovať (odpočítavať). Pokiaľ robíme účtovníctvo ručne, tak čiastočné storno zapíšeme buď so znamienkom mínus, alebo červeným zápisom bez znamienka mínus (Šlosár, R. - Šlosárová, A. 2016). Červený zápis automaticky znamená, že sa daná suma odpočítava, preto sa pri červenom zápise nepoužíva znamienko mínus.
- úplné storno – nastáva, ak máme chybnú sumu na nesprávnych účtoch alebo na správnych účtoch, ale na nesprávnych stranách účtov. V tomto prípade nastáva úplne storno (zrušenie) pôvodného chybného zápisu, ktoré spravíme rovnakým účtovným zápisom, ale so záporným znamienkom. Následne musíme znovu zaúčtovať nový účtovný prípad, ale tentokrát správne.

Ako sme spomínali účtovnícke chyby v podkapitole 1.2, tak najväčšou a najefektívnejšou prevenciou proti chybám v účtovníctve je vysoká sústredenosť, kludné

a tiché prostredie, zavedenie si poznámkového bloku pre zapisovanie napríklad blížiacich udalostí atď. Taktiež neustále vzdelávanie sa, študovanie nových zákonov, rozširovanie našich obzorov poznania o daňovníctvo, ako aj prijímanie nových inovácií. Poistenie pre účtovníkov, ktoré bolo spomínané v tejto podkapitole, je istotou, a vytvára menšie obavy účtovníkov, pokiaľ by došlo k vážnej chybe v účtovníctve, ktorá by mala za následok finančnú škodu. Pokiaľ dôjde k výmene účtovníkov, tak by mal byť nový účtovník aspoň v kontakte s tým, ktorého nahradil. V kontakte by mali byť do obdobia, pokiaľ sa nový účtovník nebude vedieť sám orientovať v účtovníctve novej firmy. Samozrejme, určité časové obdobie trvá, kým si účtovník zvykne na prvotné množstvo informácií o novej firme. Chyby by sa v účtovníctve mali opravovať v momente, ako na ne účtovník príde. Ak sa neopravia hneď, mohlo by sa neskôr na ne úplne zabudnúť, a bude sa táto chyba niest' celým účtovníctvom.

Ako sme vyššie spomínali, účtovník musí byť plne sústredený, aby nezabudol zaúčtovať žiadne účtovné prípady, a to ani pri prechode z bežného účtovného obdobia do nasledujúceho účtovného obdobia. Ak by niečo takéto nastalo, išlo by o účtovníctvo, ktoré by bolo neúplné. Taktiež, účtovník musí byť plne sústredený, aby nespravil chybu v účtovaní, kde takáto chyba má za následok buď dopad na súvahu, alebo na výkaz ziskov a strát, a dôsledku toho na výsledok hospodárenia. Zároveň aj komunikácia s ostatnými zamestnancami (účtovníkmi, pokiaľ ich je viac vo firme), je kľúčom k úspešnej kariére účtovníka, aby nedošlo k duplicitě účtovných zápisov, pokiaľ je viac účtovníkov v účtovnej jednotke. Aj únava a vyčerpanie môže viesť k duplicitě účtovných zápisov, zároveň to môže viesť aj k zadávaniu nesprávnych údajov.

Účtovník by mal vždy kontrolovať účtovné doklady, ktoré sa ku nemu dostanú, či je v nich napr. správna suma, pretože chyba niekoho iného sa môže objaviť u nás v účtovníctve. Chyby, ktoré neboli spôsobené samotným účtovníkom, ale ich spôsobil ten, kto daný doklad vyhotovil, napríklad na prijatej faktúre alebo pokladničnom doklade, tak túto chybu nesmie opravovať účtovník. V takomto prípade musíme daný účtovný doklad vrátiť tomu, kto ho vyhotovil, a následne až on danú chybu môže opraviť. S chybnými údajmi by sme mali chybné účtovníctvo. Problém s cudzou menou môže mať účtovník, ktorý má na starosti firmu, u ktorej neprebiehajú zahraničné obchody, čo znamená, že s cudzou menou neprichádza do kontaktu. Tu môže u účtovníka prísť k neistote, ak nastane účtovný prípad s cudzou menou a bude musieť prepočítavať cudziu menu na menu euro. V tomto prípade si účtovník musí pozrieť buď zákon o účtovníctve, alebo sa poradí s účtovníkom,

ktorý túto skúsenosť má a bude mu vedieť pomôcť/poradiť. Pri odpisoch v účtovníctve by mal byť účtovník plne sústredený, a mal by si po sebe spraviť kontrolu, či ich správne vypočítal. Mohlo by dôjsť napríklad k posunutiu desatinnej čiarky alebo k nesprávne vypočítaným odpisom. Pri technickom zhodnotení a opravách sme spomínali, že by mohlo dôjsť k zámene pojmov, čo by malo dopad na výsledok hospodárenia a dôsledkom toho aj na vlastné imanie. Aby k tejto zámene neprišlo, mal by si účtovník pozrieť zákon o daní z príjmov, kde sú technické zhodnotenia a opravy popísané, alebo sa môže poradiť so skúsenejším účtovníkom. Taktiež má účtovník k dispozícii aj internet, na ktorom si môže vyhľadať návrhy účtovania technického zhodnotenia a opravy.

Pri opravných položkách musí byť účtovník opatrný, pretože existujú rôzne spôsoby určenia výšky opravnej položky k majetku. Keďže tvorbu opravných položiek účtujeme do nákladov a súvzťažne so súvahovými účtami, treba byť opatrný pri výpočte alebo odhade výšky opravnej položky. Malo by to za následok dopad vo výkaze zisku a strát, a v dôsledku toho aj dopad na výsledok hospodárenia uvedený zároveň aj v súvahe.

Chyby môžu vzniknúť aj pri skladovej evidencii. Pri účtovaní spôsobom B môže dôjsť k tomu, že firma použije účty 111 – Obstaranie materiálu alebo 131 – Obstaranie tovaru, na ktorých sa účtuje pri spôsobe A. Pri účtovaní spôsobom B mnoho účtovných jednotiek môže zabudnúť viesť skladovú evidenciu, alebo účtovník zabudne zaúčtovať po vykonaní inventúry a inventarizácií inventarizačné rozdiely.

Opravovať by sa nemali účtovne zápisy prepisovaním alebo vymazávaním, pretože by to mohlo spôsobiť nečitateľnosť (a to buď úplnú alebo čiastočnú) pôvodného záznamu. Ako sme uviedli vyššie, k oprave sa vyhotovujú interné účtovné doklady, v ktorých sa odvolávame na chybný účtovný doklad. Tieto doklady, nesmú byť zamenené alebo nahradené za tie chybné z toho dôvodu, aby bola zaistená možnosť kontroly chybného účtovného dokladu. Ak by neprišlo k zaúčtovaniu chybného dokladu, ktorý sme následne opravili cez interný účtovný doklad, môžeme vtedy spraviť zámenu/výmenu týchto dokladov. Pokiaľ by daňový úrad zistil chybu v účtovníctve a vyrubí pokutu v určitej sume, tak sa prihliada aj na to, či účtovná jednotka dopredu písomne informovala daňový úrad pred začatím kontroly o obsahu a sume vykonanej oprave, ktorá nastala v účtovníctve.

1.2.2 Chyby v účtovnej závierke v podvojnóm účtovníctve

Podľa § 17 ods. 1 zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve je účtovná závierka štruktúrovaná prezentácia skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva. Účtovná závierka je odrazom účtovnej jednotky, a každý má ku nej prístup pomocou verejného registra účtovných závierok. ÚZ je verná a pravdivá vtedy, ak:

- „obsah položiek účtovnej závierky zodpovedá skutočnosti a je v súlade s ustanovenými účtovnými zásadami a účtovnými metódami,“ (verná)
- „sú použité účtovné zásady a účtovné metódy, ktoré vedú k dosiahnutiu verného zobrazenia skutočnosti v účtovnej závierke.“ (pravdivá) – popisuje (Dobšovič, D. 2014) v mesačníku Dane a účtovníctvo v praxi: mesačník plný informácií z oblasti daní, práva a účtovníctva.

Chyby v účtovnej jednotke v zostavenej, ale ešte neschválenej účtovnej závierke, môžeme opraviť nasledovne:

- buď by sme otvorili účtovné knihy, opravili chybu, znovu zostavili účtovnú závierku, ale už správnu, a predložili ju na schválenie,
- alebo by sme postupovali ako pri zistených chybách v účtovnej jednotke v zostavenej, ale už schválenej účtovnej závierke.

Pokiaľ zistíme chyby v účtovnej jednotke v zostavenej, ale už schválenej účtovnej závierke, tak dané chyby vieme opraviť len ako chyby minulých období, ale budú zaznamenané v tom období, v ktorom sa na ne prišlo (to je v bežnom období). V rámci rozhovoru so zamestnancom audítorskej spoločnosti na oddelení účtovných služieb, boli vymenované a popísané najčastejšie chyby v účtovnej závierke, s ktorými sa stretol pri prípravách účtovných závierok. Prvou z chýb je nesprávne vykazovanie nevyfakturovaných dodávok (kde mnoho účtovníkov robí chyby pri účtovaní na účtoch 326 – Nevyfakturované dodávky a 323 – Krátkodobé rezervy. Na účet 326 – Nevyfakturované dodávky účtujeme výšku záväzku, ktorá je známa, a na účet 323 – Krátkodobé rezervy výšku záväzku, ktorú odhadujeme). Táto chyba môže ovplyvniť vykazovanie v súvahe, ale aj zároveň nesprávny výpočet výšky základu dane. Druhou z častých chýb sú nesprávne vykázané záväzky (môže sa stať, že účtovná jednotka vykáže dlhodobé záväzky v účtovnej závierke na mieste, kde sa vykazujú krátkodobé záväzky) a tým, že banky často hodnotia ukazovatele účtovnej závierky skôr, ako schvália financovanie, môže mať táto chyba za následok neposkytnutie financovania účtovnej jednotke. Nesprávne vykázané záväzky, by negatívne zapôsobili na

ukazovatele likvidity. Treťou najčastejšou chybou s ktorou sa zamestnanec audítorskej spoločnosti stretol, je nesprávne vykázanie kúpy nehnuteľnosti. Pokiaľ účtovná jednotka kúpila pozemok, na ktorom je stavba za účelom podnikania, a účtovná jednotka tento majetok vykázala súhrnne v stavbách, je to chyba, pretože mala pre každú položku vypočítať jej hodnotu zvlášť, a to pre pozemok aj pre stavbu samostatne. Pri zle vykázanej kúpe nehnuteľnosti môže dôjsť k vysokej sankcii alebo pokute za krátenie daní, ale aj za nepravdivé a nesprávne vykazovanie v účtovnej závierke, čo by malo za následok nezhodu s účtovnými predpismi.

Podvodné účtovné výkazníctvo je tvorené úmyselnými podvodmi (chybami), ktoré majú na starosť oklamať užívateľa účtovnej závierky nepravdivým obrazom. Taktiež tu dochádza k zámernému vynechaniu skutočností účtovnej závierky. Do podvodného účtovného výkazníctva patrí napr. falšovanie alebo zmenenie účtovnej evidencie, alebo dokladov podľa ktorých bola ÚZ vyhotovená, môže dôjsť k nezverejneniu údajov k peňažným sumám, ktoré ovplyvňujú ÚZ, vytvorenie fiktívnych denníkových záznamov, pomocou ktorých sa dá ovplyvniť výsledok hospodárenia. Dôvodom podvodného účtovného výkazníctva môže byť napr. záujem o minimalizovanie daňovej povinnosti.

1.3 Neúmyselné a úmyselné chyby

Chyby v účtovníctve vznikajú často a ťažko sa im dá vyhnúť. Vznikajú z nepozornosti, nesústreďenosti, nerozvážnosti alebo dokonca z nevedomosti, ako napr. nesprávne zaúčtovanie, nezaúčtovanie účtovného prípadu v účtovnom období do ktorého patrí, nesprávny výpočet sumy (matematický omyl), nesprávne pochopený výklad predpisu alebo zákona, oneskorené získanie účtovných dokladov, preklep alebo iný omyl (chyba). Pri úmyselných chybách dochádza k podvodu, a to spravidla z dôvodu skreslenia výsledku hospodárenia. Ide tu o skreslenie účtovníctva, ovplyvnenie výsledku hospodárenia účtovnej jednotky. Účtovná jednotka sa môže snažiť skresliť/vylepšiť účtovníctvo alebo účtovné výkazy, napríklad za účelom získania úveru od banky. Medzi extrémne prípady úmyselných chýb patrí nevedenie účtovníctva.

Priestupku sa účtovná jednotka dopustí, ak nevedie účtovníctvo, nezostavuje účtovnú závierku, neotvorí a neuzavrie účtovné knihy, nezverejní dokumenty ktoré sú stanovené na zverejnenie, pokiaľ si nedá účtovná jednotka overiť účtovnú závierku alebo zhodu údajov účtovnej závierky s výročnou správou audítorm. Pokiaľ dôjde k opakovanému priestupku,

ktorým je nevedenie účtovníctva a nezostavovanie účtovnej závierky, tak dochádza k porušeniu zákona o účtovníctve.

Pri úmyselných chybách hovoríme o podvode. Podvod je podľa § 221 zákona č. 300/2005 v znení neskorších predpisov (Trestný zákon) úmyselné konanie pri ktorom niekto obohatí seba alebo iného na škodu cudzieho majetku tým, že uvedie niekoho do omylu alebo využije niečí omyl, a spôsobí tak na cudzom majetku škodu. Môžeme hovoriť o troch situáciách, kedy môže nastať podvod pri úmyselných chybách a to:

- finančný nátlak, podnet – túto situáciu môže vyvolať napr. podnet šéfa spoločnosti, za účelom finančných problémov spoločnosti, alebo nenásytosti po finančných prostriedkoch. Zároveň môže byť na účtovníka vyvolávaný určitý nátlak v podobe vyhrážok atď.
- vhodná okolnosť na vytváranie podvodov – nízka kontrolovanosť vyšších orgánov alebo vedenia, kontakty alebo postavenie vo vysoko postavených funkciách napr. štátna funkcia.
- presvedčenie samého seba, že sa na podvod nepríde, alebo že je to správne rozhodnutie napr. pokiaľ nám niekto niečo dlhuje, máme nutnosť si to vziať späť (aj pokiaľ pôjde o podvod), pričom sme presvedčení, že je to v poriadku. Môže to byť spôsobené chybnou alebo nesprávnou výchovou.

Audítor má väčšiu šancu nájsť úmyselný podvod (chybu) spôsobenú zamestnancom, ako vedením spoločnosti. Vedenie spoločnosti môže manipulovať s účtovnými záznamami, a zároveň je vedenie v pozícii, kedy môže zamestnancom nariadiť, aby dané účtovné prípady účtovali tak, ako im bolo povedané (nariadené).

Manipulácia s účtovnými údajmi, aby sme premenili účtovné výkazy na podobu, v akej ich chceme mať, sa označuje ako kreatívne účtovníctvo. FreyaCorporation je firma, ktorá pomáha podnikateľom budovať a rozvíjať podnikanie. Táto firma popisuje kreatívne účtovníctvo nasledovne: kreatívne účtovníctvo, je uskutočňovanie takých transakcií, ktoré vykazujú žiadúcu finančnú pozíciu, výkonnosť a peňažné toky podniku. Pokiaľ podnik cielene porušuje zákon a nerešpektuje ustanovenia, ide o podvod (<https://www.freyacorp.com/>, 05.11.2021).

Kreatívne účtovníctvo je aj o tom, ako sa účtovník vyzná v zákonoch, paragrafoch, a rôznych ustanoveniach v účtovníctve. Za kreatívne účtovníctvo môžeme považovať napríklad tieto skutočnosti: nesprávne odhadnutie životnosti majetku (čo by malo za následok použitie nesprávnej metódy odpisovania), porušovanie/ignorovanie zásady opatrnosti, zámerné zaraďovanie krátkodobého majetku do dlhodobého alebo naopak, skreslenie ocenenia majetku pri obstaraní a pod. Pokiaľ by účtovník spravil jednu z uvedených chýb, tak by automaticky išlo o úmyselné aplikovanie kreatívneho účtovníctva. Ku kreatívnemu účtovníctvu môžeme prísť aj omylom, a to nesprávne nastaveným účtovným systémom (FreyaCorporation).

Pri foreznom účtovníctve ide o rôzne taktiky a schopnosti na hľadanie nezákonných a podvodných účtovných postupov a preskúmanie financií v podniku, popisuje stránka zameraná na články v oblasti podnikania, investovania a financií (<https://investopedia.sk/foreznne-uctovnictvo>, 05.11.2021). V dnešnej dobe má každá firma aspoň jedného forezného účtovníka alebo oddelenie forezného účtovníctva, ktoré má na starosti napr. podvody, audit, poisťky. Treba mať pri foreznom účtovníctve účtovnícke a vyšetrovacie techniky a praktiky na odhalenie finančného alebo účtovného podvodu. Hlavnou funkciou forezného účtovníctva je objasnenie a vysvetlenie, prečo došlo k finančnému činu. Forezní účtovníci zhromažďujú finančné dôkazy, vyčíslujú škody pri súdnych sporoch, posudzujú pravdepodobnosť trestného činu, alebo či došlo k trestnému činu (za trestný čin sa môže považovať falšovanie finančných informácií, krádež identity, poisťovacie podvody alebo dokonca podvody s cennými papiermi). Forezné účtovníctvo tak môže byť prospešné pri riešení rôznych problémov.

1.4 Chyby v jednoduchom účtovníctve

Chyby v jednoduchom účtovníctve môžu vzniknúť buď z dôvodu nepozornosti, alebo z nedostatočnej skúsenosti v účtovaní v jednoduchom účtovníctve, hlavne pri živnostníkoch, ktorí si veľa krát účtujú sami. Účtovnícka firma Ekonom poskytuje účtovnícke a poradenské služby. Na svojej internetovej stránke (<https://www.ekonom.sk>, 07.11.2021) poskytujú články k aktuálnej situácii v oblasti účtovníctva. V jednom zo svojich článkov vymenovali a popísali najčastejšie chyby v oblasti jednoduchého účtovníctva a to napríklad:

- pokladňa nesmie mať v žiadnom účtovnom období mínusový zostatok,

- pri faktúrach býva chybou nesprávne uvedený dátum odpočtu DPH, hlavne pri platkoch DPH, kde potom môže dôjsť k nesprávnemu priradeniu faktúry do príslušného účtovného obdobia,
- v jednoduchom účtovníctve často nesúhlasí konečná suma výpisu z banky s konečnou sumou v účtovníctve. Taktiež tu nastávajú chyby v prevode peňažných prostriedkov medzi bankovým účtom a pokladňou a naopak, kde tieto prevody/presuny vedieme cez priebežné položky v účtovnom denníku. Môže sa stať, že zaevidujeme výber z bankového účtu, ale zabudneme zaevidovať príjem peňazí v pokladnici. V takom prípade v priebežných položkách vznikne nesúlad.
- pri dlhodobom majetku môže prísť k skresleniu účtovníctva a to hlavne pri nesprávne zvolenej metóde odpisovania. Účtovné odpisy evidujeme len v knihe dlhodobého majetku, a daňové odpisy, ktoré predstavujú daňové výdavky sa evidujú v peňažnom denníku k poslednému dňu účtovného obdobia.
- V prípade číslovania dokladov sa môže stať, ak dopĺňame interné účtovné doklady, tak zabudneme prečíslovať tie, ktoré nasledujú a už tam máme zapísané/doplnené (Ekonom.sk, 2015).

V jednoduchom účtovníctve by sme mali mať správnu účtovnú uzávierku aj závierku. Pri uzávierke ide o prípravu účtovníctva na účtovnú závierku (uzatváranie účtovných kníh, zaúčtovanie uzávierkových operácií ako napr. zaúčtovanie inventarizačných rozdielov alebo zaúčtovanie daňových odpisov).

Často vznikajú buď menej alebo viac závažné chyby, pokiaľ nekontrolujeme peňažný denník priebežne s ostatnými účtovnými knihami. Je lepšie si kontrolovať účtovné knihy s peňažným denníkom a prísť na chybu skôr, ako by danú chybu mala nájsť daňová kontrola.

2. Cieľ práce

Chyby v účtovníctve by sme nemali brať ako súčasť účtovníckej profesie. Kontrola je najväčšou ochranou pred chybami, a preto by ju účtovníci nemali vôbec podceňovať. Hlavným cieľom bakalárskej práce bude analýza chýb v konkrétnej účtovnej jednotke. Účtovnú jednotku sme si vybrali na základe toho, že máme možnosť nahliadnuť do jej účtovníctva. Účtovnú jednotku si charakterizujeme, a zároveň si aj popíšeme fungovanie účtovného oddelenia. Analýzu chýb v účtovnej jednotke spravíme na základe rozhovoru so zamestnancami účtovného oddelenia danej firmy, aj na základe prístupu do účtovníctva tejto firmy. Na základe týchto informácií si pre lepšiu vizualizáciu ukážeme vybrané chyby v účtovnej jednotke na obrázkoch.

Pokúsime sa zistiť, aké chyby sa objavili v praxi u účtovníkov z tých, ktoré sme si vyššie popísali. Tieto výsledky sa pokúsime zistiť na základe rozhovoru s tromi účtovníčkami. Dve účtovníčky sú zamestnancami účtovnej jednotky, a jedna je samostatne zárobkovo činnou osobou. Zároveň budeme zisťovať to, za akých okolností robia účtovníci najčastejšie chyby. Taktiež sa okrajovo pozrieme na prácu audítorov. Zameriame sa na to, čo audítori najviac vytýkajú pri audite.

Objektom skúmania je reálne fungujúca spoločnosť, ktorá sa nachádza v meste Bratislava. Ide o akciovú spoločnosť s cieľom podnikania prenájmu a prevádzkovania vlastných alebo prenajatých nehnuteľností. Táto akciová spoločnosť má účtovné oddelenie, pod ktoré spadá ekonomická riaditeľka, dve účtovníčky a jedna mzdová účtovníčka. Ekonomická riaditeľka vykonáva platby, ktoré musia byť schválene, aby nedošlo k úniku peňažných prostriedkov. To znamená, že za banku a bankové prevody zodpovedá ekonomická riaditeľka, a účtovníčky len účtujú o pohybe peňažných prostriedkoch. Účtovné oddelenie má na starosti nie len účtovníctvo tejto akciovej spoločnosti, ale aj účtovníctvo viacerých firiem. Pre zachovanie anonymity tejto spoločnosti a pre lepšie spracovanie, si túto akciovú spoločnosť nazveme Preklep, a. s.. Firma Preklep, a.s. prechádza v roku 2022 na nový účtovný program čo znamená, že sa pokúsime zistiť, ako nový účtovný program ovplyvnil účtovníčky popri bežnej práci účtovníka, ako si zvykajú na nový účtovný program, a ako rýchlo sa v ňom dokázali zorientovať.

Budeme sa venovať aj reálnym prípadom v oblasti účtovníctva, ktoré sa stali na území Slovenskej alebo Českej republiky. Pôjde o úmyselné konanie štatutárnych orgánov spoločnosti alebo fyzických osôb. Budeme sa najviac zameriavať na obvinenia, ktoré sú

spôsobené trestným činom, ale aj na príčiny, z akých dôvodov boli tieto obvinenia zastavené. Prvým z prípadov, ktorým sa budeme zaoberať je nevedenie účtovníctva. Ide o úmyselnú chybu, ktorú máme vyššie zaradenú medzi extrémnymi prípadmi úmyselných chýb. Ide o nesplnenie povinnosti firmy viesť, poprípade zabezpečiť vedenie účtovníctva aby bolo správne, úplné, preukázateľné, zrozumiteľné a spôsobom zaručujúcim trvalosť účtovných záznamov. V druhom prípade sa budeme venovať trestným činom z krátenia daní a poistného, kde sa trestného činu dopustili fyzické aj právnické osoby. Taktiež si povieme, prečo nastalo zastavenie tohto obvinenia stíhaných osôb za zločin z krátenia daní a poistného. V poslednom treťom prípade ide o osobu, zodpovednú za účtovníctvo účtovnej jednotky, ktorá bola obvinená zo spáchania trestného činu skresľovania údajov o stave hospodárenia a majetku. Počas svojho pôsobenia v podniku, a ani po ukončení tohto pôsobenia, neodovzdal žiadnej oprávnenej osobe účtovníctvo, ktoré bol povinný v tom období viesť. Týmto činom ohrozil včasné a riadne vymeranie dane z príjmov právnických osôb daňového subjektu, čím zatajil účtovné knihy, zápisy alebo iné doklady slúžiace na prehľad o stave hospodárenia a majetku.

Ako zdroj informácii nám slúžili hlavne poznatky nadobudnuté z literatúry, ktorá bola použitá vyššie. Najviac informácii a poznatkov sme získali z rozhovoru od zamestnancov spoločnosti Preklep, a. s. konkrétne od účtovného oddelenia. Keďže máme prístup do účtovníctva, tak sme hľadali a analyzovali chyby, ktoré sa tam vyskytli. Zároveň nám poskytla rozhovor aj účtovníčka so živnostenským oprávnením. Uznesenia týkajúce sa trestných činov v účtovníctve, sme čerpali z internetu (<http://www.pravnelisty.sk/uvod>).

3. Výsledky práce

Na základe pozorovania a rozhovoru s účtovníčkami sme prišli na to, že robiť chyby v účtovníctve je stav, ktorý sa vyskytuje v každej spoločnosti. Stáva sa to najmä pri nástupe do praxe po absolvovaní školy, keď nastúpime do profesie a sme v účtovaní neistí. Vtedy sa veľa pýtame a učíme sa účtovať v praxi, keďže vedomosti už máme. V našej firme Preklep, a. s. máme dve hlavné účtovníčky, pre lepšiu prácu a vizualizáciu si prvú označíme účtovníčku A a druhú účtovníčku B. Účtovníčka A nastúpila do firmy Preklep, a.s. minulý rok, a účtovníčka B tu pracuje už 5 rokov. Obidve účtovníčky si samé vedú daňové priznanie popri účtovníctve, to znamená, že majú záujem o daňovníctvo a nemajú samostatného daňového poradcu. Po rozhovore s účtovným oddelením sme zistili, že im vznikli chyby v účtovnej jednotke počas roku 2021, ktoré si nižšie popíšeme v podkapitole 4.1. Zistili sme, že poistenie profesijnej zodpovednosti má len ekonomická riaditeľka, pretože tá je vo firme Preklep, a.s. zodpovedná za pohyb na bežnom účte. To znamená, že platby nevykonávajú účtovníčky, a toto rozhodnutie zaviedol podpredseda predstavenstva firmy, aby nedochádzalo k únikom peňazí.

Vyššie sme si zaradili medzi extrémne prípady úmyselných chýb nevedenie účtovníctva. Zistili sme, že na území Slovenskej Republiky došlo aj k tomuto extrémnemu prípadu.

3.1 Analýza chýb v konkrétnej účtovnej jednotke

V tejto podkapitole si rozoberieme a popíšeme chyby vzniknuté v účtovníctve v účtovnej jednotke Preklep, a. s.. Medzi najčastejšie chyby, patrila chyba v účtovaní alebo v nesprávne použitej analytickej evidencii. Častou chybou bolo aj zabudnutie zaúčtovania účtovného prípadu. V účtovníctve sa vyskytol aj zápis spôsobený nesprávnym údajom uvedenom v doklade, konkrétne v sume, kde bola posunutá desatinná čiarka. Týmto dokladom bola dodávateľská faktúra, ale po upozornení na nesprávne vystavenú sumu bola vystavená a následne zaslaná opravená faktúra.

Medzi vyššie popísanými chybami sme identifikovali aj duplicitný zápis. Zistili sme, že pri používaní účtovného programu je veľmi malá pravdepodobnosť, aby duplicitný zápis vznikol, pretože účtovné programy na to v dnešnej dobe upozorňujú.

Prípád č. 1:

Firme Preklep, a.s. prišla faktúra za opravu výtahu v celkovej sume 3 840 €. Túto faktúru môžeme vidieť na nasledujúcej strane.

SERVIS XYZ, s.r.o. Bratislava IČO: 87654321 DIČ: 2020203030 IČ DPH: SK2020203030	Variabilný symbol: 210100002 Konštantný symbol: 0308 Objednávka č.: zo dňa:
Banka: Všeobecná úverová banka SWIFT: IBAN: Číslo účtu: 000000000000 Kód banky: 0200	Odberateľ: IČO: 12345678 DIČ: 2020202020 IČ DPH: SK2020202020 Preklep, a.s. Bratislava
Dátum vyhotovenia: 12.12.2021 Dátum splatnosti: 26.12.2021 Dátum dodania tovaru/služby; prijatie platby: 12.12.2021 Forma úhrady: Príkazom	Konečný príjemca
Označenie dodávky	Cena %DPH DPH EUR Celkom
Fakturuje Vám opravu výtahu podľa Vašej objednávky:	0,00 0% 0,00 0,00 0,00 10% 0,00 0,00 3 200,00 20% 640,00 3 840,00
Súčet SPOLU NA ÚHRADU	3 200,00 640,00 3 840,00 3 840,00
Vystavil: Paulína Surovcová surovcova@eso.sk	
<small>Dovoluujeme si Vás upozorniť, že v prípade nedodržania termínu splatnosti uvedeného na faktúre, Vám môžeme účtovať úrok z omeškania v dohodnutej, resp. zákonnej výške a zmluvnú pokutu (ak bola dohodnutá).</small>	
Rekapitulácia v EUR:	Základ v EUR Sadzba DPH v EUR Spolu s DPH v EUR 0,00 0% 0,00 0,00 0,00 10% 0,00 0,00 3 200,00 20% 640,00 3 840,00
Prevzatí:	Pečiatka :
<small>Ekonomický a informačný systém POHODA Start</small>	

Obrázok č. 1: Prijatá faktúra za opravu výtahu

Zdroj: Vlastné spracovanie

Hneď, ako prišla faktúra do firmy Preklep, a.s., bola faktúra skontrolovaná účtovníčkou, či obsahuje všetky náležitosti, ktoré má účtovný doklad obsahovať podľa

zákona o účtovníctve. Následne, po prečítaní faktúry si všimla, že ide o opravu výťah, a účtovný prípad zaúčtovala na účet 511 – Opravy a udržiavanie na stranu Má Dať a na účet 321 – Dodávatelia na stranu Dal. Po zaúčtovaní začala účtovníčka premýšľať, či nejde o technické zhodnotenie dlhodobého majetku. Na webovej stránke finančnej správy Slovenskej republiky, je technické zhodnotenie popísané nasledovne: „Za technické zhodnotenie sa považuje aj technické zhodnotenie v sume vyššej ako 1 700 eur za zdaňovacie obdobie vykonané na dlhodobom hmotnom majetku, ktorého obstarávacia cena bola 1 700 eur a menej. Takéto technické zhodnotenie sa pripočíta k obstarávacej cene dlhodobého hmotného majetku a uplatní sa ročný odpis vypočítaný podľa § 26 zákona o dani z príjmov.“ Keďže obstarávacia cena technického zhodnotenia je 3 200 €, to znamená, že túto sumu pripočítame k obstarávacej cene majetku a nebudeme účtovať o nákladoch, konkrétne o oprave a udržiavaní. Následne bol účtovný prípad opravený a zaúčtovaný na účet 022 – Samostatné hnutelné veci a súbory hnutelných vecí na stranu Má Dať a na účet 321 – Dodávatelia na stranu Dal.

Prípad č. 2:

Nasledujúca chyba, ktorá sa vyskytla v účtovníctve firmy Preklep, a.s. je vystavená faktúra nesprávnou firmou. Keďže účtovné oddelenie firmy Preklep, a.s., má na starosti aj účtovníctvo iných firiem, tak prišlo k mylne vystavenej faktúre, ktorá bola fakturovaná nesprávnou firmou. Preklep, a.s. poskytuje nájom nebytových priestorov firme OLA OLA, s.r.o. podľa zmluvy o nájme nebytových priestorov. V deň vystavovania tejto faktúry, účtovníčka neúčtovala vo firme Preklep, a.s. ale vo firme KLIK, s.r.o., ktorej tiež vedie účtovníctvo. Z nepozornosti si nevšimla, v ktorej firme vystavuje faktúru. Túto vystavenú faktúru môžeme vidieť na obrázku č. 2, ktorý sa nachádza na ďalšej strane.

Prípád č. 3:

Medzi ďalšie chyby, ktoré sa vyskytli vo firme Preklep, a.s. patrí nesprávne zaradený majetok v odpisovej skupine. Firma Preklep, a.s. kúpila do spoločnosti klimatizačné zariadenie s obstarávacou cenou 800 €, ktoré účtovníčka zaúčtovala po príchode faktúry do majetku, ako obstaranie majetku na stranu Má Dať 042 – Obstaranie dlhodobého majetku a účet 343 – Daň z pridanej hodnoty, a na stranu Dal 321 – Dodávateľia. Po príchode klimatizačného zariadenia do spoločnosti, účtovníčka zaradila tento majetok do používania a to na účet 022 – Samostatné hnutelné veci a súbory hnutelných vecí na stranu Má Dať, a na stranu Dal účtu 042 – Obstaranie dlhodobého hmotného majetku. Tento majetok účtovníčka zaradila do 3. odpisovej skupiny, pri ktorej sa majetok odpisuje 8 rokov. Spôsob odpisovania si zvolila rovnomerný.

Mesačné odpisy dlhodobého majetku

Preklep, a.s.

IČO: 12345678

Rok: 2021

Dňa: 29.03.2022

Strana 1

Tlač všetkých záznamov

Názov:	Klimatizačné zariadenie	Účtovná cena:	800,00	Umiestnenie
Inventárne číslo:	21IM00001	Daňová cena:	800,00	Stredisko:
Typ:	HM	Spôsob odpisu:	HM rovnomerný	Činnosť:
Dátum obstarania:	05.06.2021	Odpis. skupina:	Sk.3	
Dátum zaradenia:	15.06.2021	Plán:	8r. - rovn	
Dátum vyradenia:		Životnosť:	8	
Mesiac/rok	Daňový odpis	Daňová zost. cena	Účtovný odpis	Účtovná zost. cena
Jún 2021	8,33	791,67	8,33	791,67
Júl 2021	8,33	783,34	8,33	783,34
August 2021	8,33	775,01	8,33	775,01
September 2021	8,33	766,68	8,33	766,68
Október 2021	8,33	758,35	8,33	758,35
November 2021	8,33	750,02	8,33	750,02
December 2021	8,33	741,69	8,33	741,69
Rok 2021	58,31	741,69	58,31	741,69

Obrázok č. 3: Mesačné odpisy dlhodobého majetku

Zdroj: Vlastné spracovanie

Na obrázku č. 3 môžeme vidieť výpočet odpisov či už účtovných alebo daňových, podľa pôvodného zaradenia majetku do 3. odpisovej skupiny. Na konci roka si účtovníčka uvedomila, že klimatizačné zariadenie nepatrí do 3. odpisovej skupiny, ale do 4. odpisovej skupiny. Túto chybu opravila a opravené mesačné odpisy majetku môžeme vidieť nižšie na obrázku č. 4.

Názov:	Klimatizačné zariadenie	Účtovná cena:	800,00	Umiestnenie
Inventárne číslo:	211M00001	Daňová cena:	800,00	Stredisko:
Typ:	HM	Spôsob odpisu:	HM rovnomerný	Činnosť:
Dátum obstarania:	05.06.2021	Odpis. skupina:	Sk.4	
Dátum zaradenia:	15.06.2021	Plán:	12r.-rovno	
Dátum vyradenia:		Životnosť:	12	

Mesiac/rok	Daňový odpis	Daňová zost. cena	Účtovný odpis	Účtovná zost. cena
Jún 2021	5,56	794,44	5,56	794,44
Júl 2021	5,56	788,88	5,56	788,88
August 2021	5,56	783,32	5,56	783,32
September 2021	5,56	777,76	5,56	777,76
Október 2021	5,56	772,20	5,56	772,20
November 2021	5,56	766,64	5,56	766,64
December 2021	5,56	761,08	5,56	761,08
Rok 2021	38,92	761,08	38,92	761,08

Obrázok č. 4: Mesačné odpisy dlhodobého majetku – opravená odpisová skupina

Zdroj: Vlastné spracovanie

Na obrázku č. 4 môžeme vidieť opravenú odpisovú skupinu, kde sa aj so zmenou odpisovej skupiny mení automaticky aj počet rokov odpisovania. Ukázali sme si vzniknutú chybu a opravu tejto chyby, aby sme videli aj rozdiel v sumách odpisov. V mesačnom účtovnom odpise, medzi chybným zaradením do 3. odpisovej skupiny a správnym zaradením do 4. odpisovej skupiny môžeme vidieť rozdiel 2,77 €.

3.2 Výskyt chýb u účtovníkov v praxi

Po samostatných rozhovoroch s účtovníčkami sme prišli na to, že robia chyby v odlišných oblastiach. Rozhovor sme viedli s tromi účtovníčkami. Dve pochádzajú z firmy Preklep, a.s. a jedna je samostatne zárobkovo činná osoba (má živnostenské oprávnenie). Pri otázke, či niekedy počas účtovníckej praxe mali poistenie profesijnej zodpovednosti, zodpovedali všetky tri, že nie. Jedna z účtovníčok, dokonca o tomto typu poistení ani nepočula, čo znamená, že nebola o tejto možnosti dostatočne informovaná. Na začiatok si vymenujeme a rozoberieme chyby účtovníčok počas ich profesie.

Prvé dve účtovníčky, ktoré pochádzajú z firmy Preklep, a.s. si označíme ako účtovníčku A a účtovníčku B. Pri rozhovore s nimi sme analyzovali, aké chyby nastali počas ich účtovníckej profesie.

Účtovníčka A v rozhovore uviedla, že najviac chýb robí vtedy, keď má toho veľmi veľa na práci, alebo keď sa na niečo sústreďí a niekto ju pri tom vyruší. Keďže pohyb prostriedkov na bankovom účte má na starosti ekonomická riaditeľka, účtovníčka nám spomenula, že komunikácie je základ všetkého a pokiaľ nefunguje, tak vznikajú chyby.

S nefungujúcou komunikáciou vznikli vo firme Preklep, a.s. chyby v uhradení neschválenej faktúry alebo aj úhrada faktúry nesprávnej firme. Pri nástupe do novej firmy mala účtovníčka problém so zapamätaním si analytických účtov. Účtovníčka nám zároveň povedala, ako pri začiatkoch profesie mala niekoľkokrát nesprávne účtovné výkazy. Keďže firma Preklep, a.s. prešla na nový účtovný program, tak nám účtovníčka spomenula, že si naň ešte zvyká a robí drobné chyby, ktoré stále opravuje. Počas používania nového účtovného programu, sa jej vyskytli chyby ako napríklad: nahodené začiatkové stavy nesedeli s konečnými zostatkami, alebo účtovníčka nesprávne nastavila číslovanie, ktoré ovplyvňuje párovanie v banke, a potom sa jej platby nespárujú. V rozhovore sa nám priznala, že síce s cudzou menou momentálne neprichádza do styku, no ak by sa tak stalo, tak by s tým mala problém, a v prepočte by sa určite pomýlila. Niekoľkokrát spravila chyby aj pri vyčíslení opravných položiek, no párkrát vytvorila aj duplicitnú opravnú položku. Počas praxe jej vznikli aj nezaúčtované účtovné prípady. Vystavila aj faktúru s nesprávnou sumou, ktorú následne musela opravovať. Na konci účtovného obdobia sa venuje hlavne prerábaniu analytickej evidencie a účtovné prípady preúčtováva. Účtovníčka A si našla chybu v účtovnej závierke, ale ešte neschválenej, ktorú následne opravila. Otvorila účtovné knihy, opravila danú chybu a znovu zostavila účtovnú závierku, ktorú predložila na schválenie. Najväčší dôraz kladie na kontrolovanie DPH. Stalo sa jej, že bola zle vypočítaná daň z pridanej hodnoty alebo sa nachádzala v nesprávnom riadku v kontrolnom výkaze DPH.

Účtovníčka B v rozhovore uviedla, že počas svojej kariéry robí chyby v účtovníctve hlavne keď je prepracovaná, unavená, vyrušovaná pri práci alebo keď má toho veľa pri uzatváraní účtovníctva. V tom prípade u nej dochádza k zamieňaniu čísel či už pri zadávaní účtov alebo sumy. S cudzou menou momentálne v tejto spoločnosti neprichádza do kontaktu, takže ju nepoužíva. Neschválenú účtovnú závierku mala chybnú, no následne si ju opravila, a dala schváliť už opravenú účtovnú závierku. Ako ďalšia chyba počas praxe, ktorá sa jej stala, bola podobná ako pri chybe, ktorú sme si ukázali pri analýze chýb v konkrétnej účtovnej jednotke. Ide o prijatú faktúru, ktorá bola zaúčtovaná ako služba, no išlo

o technické zhodnotenie majetku. Pri prestupe zo starého zamestnania do nového bola účtovníčka B rýchlo zorientovaná v problematike. Samozrejme nám nezabudla spomenúť, že začiatocnícke chyby robila kvôli časovej tiesni a veľkému stresu. Zdôraznila, že psychická nepohoda je základným predpokladom pre vznik chýb.

V rozhovore s účtovníčkou, ktorá je samostatne zárobkovo činnou osobou sme sa dozvedeli, že počas profesie spravila len „drobné“ chyby v účtovníctve. Tými chybami mala na mysli zabudnutý podpis na účtovných dokladoch, poprípade chýbajúci dátum na účtovných dokladoch, alebo zadávanie nesprávneho roku pri prechode z jedného účtovného obdobia do nasledujúceho účtovného obdobia. Účtovníčka si robí internú kontrolu v účtovníctve každý mesiac, a podľa jej slov, práve kontrola jej pomohla ku tomu, aby u nej nedochádzalo ku chybám. Vede aj jednoduché účtovníctvo, avšak chybu v ňom ešte nespravila. Pokiaľ príde faktúra s nesprávnym údajom, hneď ju vráti na opravu, a až potom zaúčtuje, keď je opravená.

Pri otázke, či spravili počas svojej účtovníckej praxe nejakú úmyselnú chybu v účtovníctve sa nechceli vyjadrovať, ale zmienili aspoň jednu. Ide o doúčtovanie účtovného prípadu, aby sedeli v účtovníctve sumy na účtoch. Účtovná jednotka je povinná doložiť účtovné prípady účtovnými dokladmi.

Spýtali sme sa akým spôsobom sa dá znižovať základ dane v účtovníctve. Zistili sme, že pokiaľ by nešlo o veľkú sumu, ktorá by bola viditeľná pre audítov, dajú sa položky v účtovníctve schovať na účet 518 - Ostatné služby alebo na účet 501 - Spotreba materiálu. Pokiaľ na týchto účtoch nie je podrobné vedená analytická evidencia, tak sa ťažšie hľadajú audítorom položky, ktoré tam nepatria.

Pri rozhovore s účtovníčkami sme sa okrajovo snažili zistiť, na čo sa zameriavajú audítori pri audite účtovnej závierky. Prišli sme na to, že najčastejšie vytykajú a kontrolujú opravné položky, napr. opravné položky k pohľadávkam, ktoré neboli ešte zinkasované. Taktiež sa zameriavajú aj na stav majetku, zaradenie majetku a porovnávanie nákladov a výnosov medzi aktuálnym a predchádzajúcim obdobím. To znamená, že ak sa nám napr. znížili náklady na mzdy v aktuálnom období v porovnaní s predchádzajúcim obdobím, tak sa pýtajú a zisťujú prečo ku tomu došlo. Ak by zníženie nákladov na mzdy bolo spôsobené

covid pandémie, tak by audítori zisťovali, či firma požiadala a následne získala covid dotáciu, ktorá slúži na mzdové náklady zamestnanca. Ak túto covid dotáciu firma získala, tak budú ďalej zisťovať a preverovať, ktorému zamestnancovi bola poskytnutá dotácia, a z akého dôvodu bola poskytnutá práve tomuto zamestnancovi. Ide tu o detailné zdôvodnenie príčiny poklesu mzdových nákladov. Taktiež kontrolujú nevyfakturované dodávky, rezervy (ktoré sú tvorené väčšinou na mzdy alebo odvody), poistenie majetku (napr. vozidiel), a či je účtované časové rozlíšenie napr. náklady budúcich období (paušál na telefón). Upozorňujú aj na členenie dlhodobých záväzkov/pohľadávok na dlhodobé a krátkodobé, pokiaľ časť týchto záväzkov/pohľadávok je splatná v nasledujúcom období, to znamená, že splatnosť časti záväzku/pohľadávky je kratšia ako jeden rok.

3.3 Reálne prípady z oblasti účtovníctva

V tejto kapitole sa budeme venovať reálnym prípadom v oblasti účtovníctva, medzi ktoré patrí porušenie zákona, čo je vedené ako trestný čin. Budeme rozoberať a popisovať ich rozhodnutie súdom a následne odôvodnenie. Všetky tieto informácie čerpáme z internetovej stránky právnelisty.sk (<http://www.pravnelisty.sk/uvod>).

Prípad č. 1 – nevedenie účtovníctva:

Ako sme vyššie spomínali medzi extrémne prípady úmyselných chýb patrí nevedenie účtovníctva. V prvej kauze, ide o nesplnenie povinnosti firmy viesť, poprípade zabezpečiť vedenie účtovníctva aby bolo správne, úplné, preukázateľné, zrozumiteľné a zaručujúce trvalosť účtovných záznamov. Bolo podané uznesenie vyšetrovatelkou Okresného riaditeľstva policajného zboru v Pezinku voči firme B s.r.o., a tým začatie trestného stíhania v oblasti nevedenia účtovníctva, ktoré spôsobilo skresľovanie údajov o hospodárskej a obchodnej evidencii. Trestné stíhanie bolo na základe toho, že konateľ spoločnosti B s.r.o. nevedol a nezabezpečil vedenie účtovníctva daňového subjektu, ako to vyžaduje zákon č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve, a konal tak napriek tomu, že bol štatutárnym zástupcom tejto spoločnosti.

Prokurátorka vzniesla uznesenie v Pezinku dňa 19.10.2020 pre prečin skresľovania údajov o hospodárskej a obchodnej evidencii. Dospela k záveru, že vyššie podané trestné

stíhanie, ktoré bolo podané vyšetrovatelkou Okresného riaditeľstva policajného zboru v Pezinku preskúmala a oznámila, že je vydané v rozpore so zákonom a je neopodstatnené. Dôvodom je, že sa vyšetrovatelka pri podaní trestného stíhania, neriadila ustanoveniami Trestného poriadku. V uznesení, ktoré prokurátorka preskúmala nebolo uvedené obdobie, v ktorom mal byť skutok spáchaný. Taktiež, opis skutku je len na základe konštatovania, že daný subjekt nevedol alebo nezabezpečil vedenie účtovníctva aj napriek tomu, že mu to zákon ukladá. V podanom uznesení nie je uvedené, aký následok nieslo nesplnenie zákonnej povinnosti. Taktiež nie je uvedené, aké konkrétne dôkazy potvrdzujú skutkové konanie. To znamená, že nie je jasné, prečo vyšetrovatel' ma podozrenie, že zo zistených skutočností sa skutok stal, a ma znaky trestného činu. Konateľ spoločnosti B, s.r.o. uviedol a priznal, že účtovníctvo nevedol v tejto spoločnosti v období, keď bol jej konateľom, a to od roku 2014 - 2019. Ako dôvod nevedenia účtovníctva uviedol, že spoločnosť v tomto období nevykonávala vôbec žiadnu činnosť. Toto tvrdenie, ktoré uviedol konateľ spoločnosti bolo preverené, a zo záveru vyplýva, že žiadnym spôsobom sa nepodarilo preukázať, žeby spoločnosť B, s.r.o. v období v ktorom vykonával štatutárnu funkciu XY, to je od 2014 - 2019 vykonávala akúkoľvek podnikateľskú činnosť. Okrem toho bolo zistené, že spoločnosť B, s.r.o. nemala žiadnych zamestnancov, žiaden nehnuteľný majetok a ani nevlastnila motorové vozidlo. Tieto okolnosti vedú k zváženiu, čo vlastne malo byť predmetom účtovníctva, poprípade inej evidencie, ktorá by poskytovala informácie o hospodárení obchodnej spoločnosti.

Potrebné je zaoberať sa otázkou, aký veľký dôsledok malo nevedenie účtovníctva tejto obchodnej spoločnosti. Vyšetrovatelka v preskúmanom uznesení uviedla, že spoločnosť B, s.r.o. viedla účet v období od roku 2014 - 2019 so zaznamenanými transakciami, a výpis tohto účtu je súčasťou spisu. Vyšetrovatelkou tento výpis z bankového účtu nebol vyhodnotený, v tom smere, či ide alebo nejde o preukázanie podnikateľskej činnosti spoločnosti. No z bankového výpisu však vyplýva, že na účte boli vykonané vklady v hotovosti na bankový účet, a následne vykonané platby za fakturáciu paušálu. Na základe bankového výpisu nemožno povedať, že by spoločnosť B, s.r.o. inkasovala platby od odberateľov, alebo uhrádzala faktúry, čo by dokazovalo vykonávanie podnikateľskej činnosti.

Prokurátorka dospela k záveru, že fakt, že konateľ spoločnosti nevedol ani nezabezpečil vedenie účtovníctva obchodnej spoločnosti, ktorá nevykonávala žiadnu podnikateľskú činnosť, nemala zamestnancov, ani žiaden majetok, nevznikla jej daňová

povinnosť (čo znamená, že spoločnosť existovala len formálne), tak nemohla nevedením účtovníctva ovplyvniť podklady, ktoré slúžia napr. na kontrolu účtovníctva.

Prípado č. 2 – skrátenie daní

V prípade č. 2 sa budeme zaoberať trestným činom z krátenia daní. Trestný čin z krátenia daní a poistného zaniká, splnením podmienok. Prokurátor Krajskej prokuratúry Banská Bystrica rozhodol, že zastavuje obvinenie troch obvinených, stíhaných za zločin z krátenia daní a poistného.

Z toho prvý obvinený je stíhaný za zločin ako zodpovedná osoba konajúca za daňový subjekt ABC. Do tohto daňového subjektu boli zahrnuté v daňových výdavkoch fiktívne daňové doklady, u ktorých nedošlo k zdaniteľnému plneniu, išlo o nákup služieb v celkovej hodnote 69 231,60 €. V dôsledku čoho došlo k neoprávnenému započítaniu fiktívnych daňových dokladov, a po zohľadnení zákonne uplatneného odpočítania časti straty z podnikateľskej činnosti, došlo k celkovému skráteniu daní v sume 21 905,15 €.

Druhým obvineným je osoba podnikajúca na základe živnostenského oprávnenia. Zahrnul do daňových výdavkov daňového subjektu ABC fiktívne daňové doklady, u ktorých nedošlo k zdaniteľnému plneniu. Išlo o doklady za nákup tovaru, na základe ktorých boli navýšené daňové výdavky. Dôsledkom tohto neoprávneného započítania fiktívnych dokladov, došlo k celkovému skráteniu dane z príjmov fyzických osôb v sume 4 834,18 €.

Tretí obvinený vystavoval fiktívne daňové doklady od roku 2010 - 2013 za neuskutočnené zdaniteľné plnenia (nákup tovaru a služieb), v mene rôznych dodávateľských firiem, ktoré vystavoval za poplatok 1% z fakturovanej sumy. Tieto falošné daňové doklady boli vystavené rôznym subjektom po celej Slovenskej republike. Falošné daňové doklady dopomáhali iným subjektom k zníženiu daňovej povinnosti na dani z príjmov fyzickej osoby, na dani z príjmov právnickej osoby, a taktiež aj na dani z pridanej hodnoty. Týmto spôsobom dopomáhal iným k spáchaniu trestného činu. Celkovo pomohol skrátiť daň z príjmov fyzických osôb, daň z príjmov právnických osôb, daň z pridanej hodnoty v celkovej sume 26 739,33 €.

Prokurátor Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici rozhodol, že zastavuje obvinenie troch obvinených, stíhaných za zločin z krátenia daní a poistného, pretože zanikla trestnosť činu. Z vyššie uvedených obvinených, všetci uhradili skrátenú daň dodatočne v celkovej sume skôr, ako bolo vyšetrovanie ukončené. Z výsluchu zástupcu Daňového úradu vyplýva,

že daňové subjekty podali dodatočné daňové priznania za všetky zdaňovacie obdobia, pričom rozdiel oproti pôvodným daňovým priznaniam v plnej výške uhradili.

Prípád č. 3 – zatajenie účtovníctva

Rozsudkom Okresného súdu v Ostrave bol obvinený R. N., odsúdený za spáchanie trestného činu skresľovania údajov o stave hospodárenia a majetku. Ako zodpovedný zástupca organizácie počas svojho pôsobenia v podniku vo funkcii tajomníka, a ani po ukončení tejto pozície, neodovzdal novému tajomníkovi ani inej oprávnenej osobe účtovníctvo za obdobie 2000 – 2001, ktoré bol povinný v tom období viesť. Týmto ohrozil včasné a riadne vymieranie dane z príjmov právnických osôb daňového subjektu, za obdobie 2000 – 2001, a teda zatajil účtovné knihy, zápisy alebo iné doklady slúžiace na prehľad o stave hospodárenia a majetku.

Za tento trestný čin bol obvinený R. N. odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 6 mesiacov. Obvinenému, bol aj udelený trest zákazu činnosti, spočívajúci v zákaze výkonu funkcie štatutárneho orgánu, vo všetkých typoch obchodných spoločností, družstiev a aj neziskových organizácii, po dobu v trvaní dvoch rokov. Nevie sa, aký dôvod mal obvinený na zatajenie účtovných podkladov, no súd zistil pri výpovedi dvoch svedkov, že účtovné doklady ma pri sebe doma a spracováva ich.

Trestný čin skresľovania údajov o stave hospodárenia a majetku spácha ten, kto nevedie účtovne knihy, zápisy alebo iné doklady slúžiace na prehľad o stave hospodárenia a majetku alebo na ich kontrolu, prípadne uvedie nepravdivé/skresľujúce údaje, alebo účtovné knihy/iné doklady poškodí/zatají. Obvinený R. N. s finančným úradom nespolupracoval ani nekomunikoval, nereagoval ani na opakované výzvy. Pokiaľ obvinený svojím konaním nesprístupnil účtovné doklady, a to vo vzťahu k novému tajomníkovi aj k finančnému úradu, týmto jednoznačne finančnému úradu znemožnil prístup k požadovaným dokumentom, ktoré nemohol predložiť ani nový tajomník.

Obvinený R. N. spáchal trestný čin úmyselne, pretože vedel, že mu z predloženého daňového priznania vplynula pre organizáciu strata, a musí predložiť finančnému úradu doložené doklady, a keď tak neurobí sám, tak ho ku tomu správca dane vyzve ako sa aj stalo. Týmto je jednoznačne a bezpochyby obžalovaný uznaný vinným.

Záver

Bakalárska práca sa zaoberá úmyselnými a neúmyselnými chybami v účtovníctve. Ide prevažne o neúmyselné chyby z nepozornosti. Na základe uvedených skutočností sme dospeli k tomu, že účtovníci moc nechcú rozprávať o chybách, ktoré spravili v účtovníctve. Účtovníctvo je o detailoch a pozornosti, čo znamená, že účtovník musí byť plne sústredený a hlavne nesmie byť rušený. V teoretickej časti sme hľadali a popisovali čo najviac chýb, ktoré by sa mohli v účtovníctve objaviť, aby sme ich potom v praktickej časti porovnali, či sa skutočne vyskytujú v praxi u účtovníkov. Zistili sme, že sa v účtovníctve vyskytuje veľa oblastí, pri ktorých si musíme dávať väčší pozor, a venovať tomu väčšiu pozornosť. V praktickej časti sme spozorovali, že účtovníci skutočne pochybili v účtovníctve v oblastiach, ktoré sme spomínali v teoretickej časti, ako napr. nesprávne odhadnuté opravné položky, nesprávna analytická evidencia, chybné účtovanie, atď.

V účtovníctve firmy Preklep, a.s. počas účtovného obdobia došlo k určitým chybám, ktoré sme si ukázali na vlastnom spracovaní. Prvou chybou, ktorú sme objavili v účtovníctve v účtovnej jednotke Preklep, a.s. je nesprávne účtovanie. Faktúra za opravu, ktorá bola zaúčtovaná do nákladov ako oprava, no následne účtovníčka opravila účtovanie, a z nákladov bol tento účtovný prípad preúčtovaný ako technické zhodnotenie. Týmto došlo k zvýšeniu hodnoty majetku. Keďže účtovná jednotka Preklep, a.s. vedie účtovníctvo viacerým účtovným jednotkám, tak sa v účtovníctve Preklep, a.s. objavila chyba vo vystavenej faktúre. Táto faktúra, bola vystavená nesprávnou firmou (tieto dve spoločnosti nemajú medzi sebou žiadny obchodný vzťah ani zmluvu o nájme nebytových priestorov, čo znamená, že nemôže dôjsť k vystaveniu faktúry za poskytovanie služby). Poslednou chybou v účtovnej jednotke Preklep, a.s. bolo zaradenie majetku do nesprávnej odpisovej skupiny, čo malo za následok nesprávny výpočet odpisu tohto majetku. Po oprave odpisovej skupiny majetku sme mohli vidieť rozdiel v mesačnom odpise, medzi chybným zaradením a správnym zaradením 2,77 €.

Zaoberali sme sa aj tým, na čo sa zameriavajú audítori pri audite účtovnej závierky. Zistili sme, že najčastejšie sledujú zmeny medzi dvomi účtovnými obdobiami. Pokiaľ dôjde k výrazným zmenám medzi dvomi účtovnými obdobiami, tak sa detailné zaujímajú o zdôvodnenie príčiny poklesu/nárastu nákladov alebo výnosov. Taktiež sa zameriavajú na nevyfakturované dodávky, kontrolujú rezervy, a či bolo zaúčtované časové rozlíšenie.

Z poznatkov, ktoré sme nadobudli počas vypracovania bakalárskej práce, nás najviac zaujala možnosť poistenia účtovníkov proti škode z profesijnej zodpovednosti, o ktorom sme doteraz nepočuli. Zaujímavé je, že nie len my sme nevedeli o možnosti poistenia účtovníka, ale aj účtovníci (s ktorými sme viedli rozhovor) o tomto poistení nevedeli. Z toho nám vyplynulo, že nikdy neboli počas účtovnej profesie poistení.

Najhlavnejšou a najdôležitejšou činnosťou v účtovníctve je kontrola, ktorú nemôžeme podceňovať. Práve pri kontrole môžeme nájsť chyby alebo nesprávnosti, ako napríklad nesprávne zapísaná suma alebo zaúčtovanie účtovného prípadu na nesprávne číslo účtu. Pokiaľ sa účtovníctvu venuje viacej zamestnancov, alebo sú úlohy zamestnancov prepojené ako sú vo firme Preklep, a.s (v našom prípade má ekonomická riaditeľka na starosti platby a účtovníčky len účtujú o pohybe peňažných prostriedkov), tak je v tomto prípade dôležitá komunikácia. Práve v takýchto prípadoch môže dôjsť k úhrade nechválenej faktúry, alebo k úhrade nesprávnej čiastky a podobne.

Pozreli sme sa na reálne prípady v oblasti účtovníctva vyskytujúce sa na území Slovenskej a Českej republiky, kde prvým prípadom bolo nevedenie účtovníctva. Nevedenie účtovníctva sme si uviedli ako extrémny prípad, pri ktorom sme neočakávali, že ku nemu dôjde. Za porušenie trestného činu bola odsúdená spoločnosť, ktorá bola fungujúcou len na papieri, no v skutočnosti nevykonávala žiadnu podnikateľskú činnosť. Z tohto dôvodu bolo podané trestné stíhanie preskúmané a vyhlásené za neopodstatnené. Druhým prípadom bolo krátenie daní, v ktorom išlo o vystavovanie fiktívnych faktúr a následné uplatňovanie týchto faktúr do daňového priznania. V tomto prípade bolo zapletených viacero osôb a išlo o úmyselný trestný čin. Prokurátor Krajskej prokuratúry rozhodol, že zastavuje obvinenie voči týmto osobám stíhaných za zločin z krátenia daní a poistného, pretože zanikla trestnosť činu. Všetci uhradili skrátenú daň dodatočne v celkovej sume skôr, ako bolo vyšetrowanie ukončené. Daňové subjekty podali dodatočné daňové priznania za všetky zdaňovacie obdobia, a rozdiel oproti pôvodným daňovým priznaniam v plnej sume uhradili. Tretím prípadom bolo zatajenie účtovníctva. Na území Českej republiky došlo k odsúdeniu tajomníka, ktorý spáchal úmyselný čin, spôsobený neodovzdaním účtovníctva za obdobie 2000 – 2001. Týmto bolo ohrozené včasné a riadne vymeranie dane z príjmov právnických osôb daňového subjektu, za obdobie 2000 – 2001. Taktiež boli aj zatajené účtovné knihy, zápisy a iné doklady slúžiace na prehľad o stave hospodárenia a majetku. Týmto bol obžalovaný jednoznačne a bezpochyby uznaný vinným.

Zoznam použitej literatúry

ADÁMIKOVÁ, M.: Oprava chýb. In: Dane a účtovníctvo v praxi. 2020, Roč. 25, 2/2020, s. 48-53, ISSN 1335-7034

BURÁK, E. 2020. Účtovnícke chyby I. Ružomberok: TESFO, 2020. 167 s. ISBN 978-80-89253-97-5

DUBŠOVIČ, D.: Významné a nevýznamné chyby v účtovníctve. In: Dane a účtovníctvo v praxi. 2014, Roč. 19, 11/2014, s. 32-37, ISSN 1335-7034

DVOŘÁKOVÁ, L. 2021. Nejčastější chyby a omyly účetních. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020. 212 s. ISBN 978-80-7676-072-1

Finančná správa Slovenskej republiky. 2013. Pokuty. [online]. [cit. 2021-10-28]. Dostupné na internete: <https://podpora.financnasprava.sk/911380-Pokuty>

Finančná správa Slovenskej republiky. 2013. Účtovný doklad, obsah, vyhotovenie. [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné na internete: <https://podpora.financnasprava.sk/doklad-obsah-vyhotovenie>

Forenzné účtovníctvo. (Forensic Accounting). [online]. [cit. 2021-11-05]. Dostupné na internete: <https://investopedia.sk/2020/10/16/forenzne-uctovnictvo-forensic-accounting/>

Chyby a podvody pri audite účtovnej závierky. [online]. [cit. 2021-11-05]. Dostupné na internete: <https://www.pkf.sk/clanok/9/chyby-a-podvody-pri-audite-uctovnej-zavierky>

JAKUBÍKOVÁ, H.: Ako sa vyhýbať chybám v účtovníctve. In: Účtovníctvo ROPO a obcí. 2014, Roč. 9, 6/2014, s. 3-7, ISSN 1337-0197

Kollárová, S.: Nedostatočné vymedzenie skutku pri nevedení účtovníctva obchodnou spoločnosťou. 2020. [online]. [cit. 2022-04-05]. Dostupné na internete: <http://www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a898-nedostatočne-vymedzenie-skutku-pri-nevedeni-uctovnictva-obchodnou-spolocnostou>

Masaryk, M.: Štyri typy ako sa vyhnúť chybám v účtovnej závierke. 2019. [online]. [cit. 2021-11-07]. Dostupné na internete: <https://home.kpmg/sk/sk/home/insights/2019/05/uctovna-zavierka-ako-sa-vyhnut-chybam.html>

MELUCHOVÁ, J.: Ako správne riešiť opravy významných a nevýznamných chýb v účtovníctve. In: Účtovníctvo – audítorstvo – daňovníctvo: v teórii a praxi. 2014, Roč. 22, 7-8/2014, s. 5-11, ISSN 1335-2024

Poistenie.sk: Poistenie účtovníka. [online]. [cit. 2021-11-05]. Dostupné na internete: <https://www.poistenie.sk/podnikatelia/cinnosti/uctovnici-auditori-danovi-poradcovia>

Šamko, P.: Účinná ľútosť a trestný čin skrátenia dane. 2015. . [online]. [cit. 2022-04-05]. Dostupné na internete: <http://www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a395-ucinna-lutost-a-trestny-cin-skratenia-dane>

Šamko, P.: Zatajenie účtovníctva a skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie. 2015. [online]. [cit. 2022-04-05]. Dostupné na internete: <http://www.pravnelisty.sk/rozhodnutia/a237-zatajenie-uctovnictva-a-skreslovanie-udajov-hospodarskej-a-obchodnej-evidencie>

ŠLOSÁR, R. - ŠLOSÁROVÁ, A. 2016. Účtovníctvo pre 2. ročník obchodných akadémií. Bratislava: Wolters Kluwer, 2016. 232 s. ISBN 978-80-8168-478-4

ŠLOSÁROVÁ, A. a kol. 2016. Účtovníctvo. 2. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2016. 296 s. ISBN 978-80-8168-444-9

Šutyová, Z.: 7 rád, na čo dať pozor v jednoduchom účtovníctve. 2016. . [online]. [cit. 2021-11-07]. Dostupné na internete: <https://www.podnikajte.sk/jednoduche-uctovnictvo/rady-jednoduche-uctovnictvo>

Tím Ekonom.sk: Chyby v jednoduchom účtovníctve. 2015. [online]. [cit. 2021-11-07]. Dostupné na internete: <https://www.ekonom.sk/jednoduche-uctovnictvo/chyby-v-jednoduchom-uctovnictve/>

Tím Ekonom.sk: Najčastejšie chyby v podvojnóm účtovníctve v roku 2020. 2020. [online]. [cit. 2021-10-28]. Dostupné na internete: <https://www.ekonom.sk/podvojne-uctovnictvo/najcastejsie-chyby-v-podvojnom-uctovnictve-v-roku-2020/>

Účtovníctvo a dane v podaní kreatívneho účtovníctva. [online]. [cit. 2021-11-05]. Dostupné na internete: <https://www.freyacorp.com/uctovnictvo-a-dane-v-podani-kreativneho-uctovnika/>